

Productie en wetenschappelijke exploitatie van statistische gegevens m.b.t. jeugdbescherming/jeugddelinquentie

Onderzoeksters: Eef GOEDSEELS (nl), Isabelle DETRY (fr)
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Situering

- In opdracht van de Minister van Justitie
- Permanente onderzoeksopdracht
- zowel productie, als exploitatie van cijfergegevens
- Prioritair cijfergegevens met betrekking tot jeugdparquetten en jeugdrechtbanken
- Lange termijn: komen tot een 'geïntegreerde criminologische jeugdstatistiek': integratie met gegevens die op andere niveaus verzameld worden (politie, gemeenschappen, ...)

Luik exploitatie

- Analyse van de instroom op de jeugdparquetten (jaar 2005). Enkele onderzoeksresultaten:
 - o als misdrijf omschreven feiten (55,1%)
 - in hoofdzaak minder ernstige feiten
 - 43% misdrijven tegen goederen (gewone diefstal) (figuur 1)
 - (grote) verschillen tussen arrondissementen en gemeenschappen wat aandeel van typen aangemelde misdrijven betreft (nood aan contextualisering!)
 - geen tendens tot stijging van aangemelde misdrijven doorheen de tijd
 - o problematische situaties (49,9%)
 - (belangrijkste) kwalificaties van aangemelde feiten: statusfeiten (40%), 'minderjarige in gevaar' (34%), misdrijven tegen personen met een minderjarig slachtoffer (11%)
 - grote verschillen tussen gemeenschappen wat de graad - per 1000 minderjarigen - van aangemelde problematische situaties betreft (figuur 2) (contextualisering!)
- Analyse van de parketbeslissingen (jaar 2007): resultaten voorzien voor 2008
- Analyse van de gegevens van de jeugdrechtbanken
- lange termijn
 - o verdere contextualisering van de gegevens
 - o analyses in functie van specifieke onderzoeksen/of beleidsvragen
 - o in kaart brengen van evoluties doorheen de tijd
 - o in kaart brengen van trajecten van jongeren

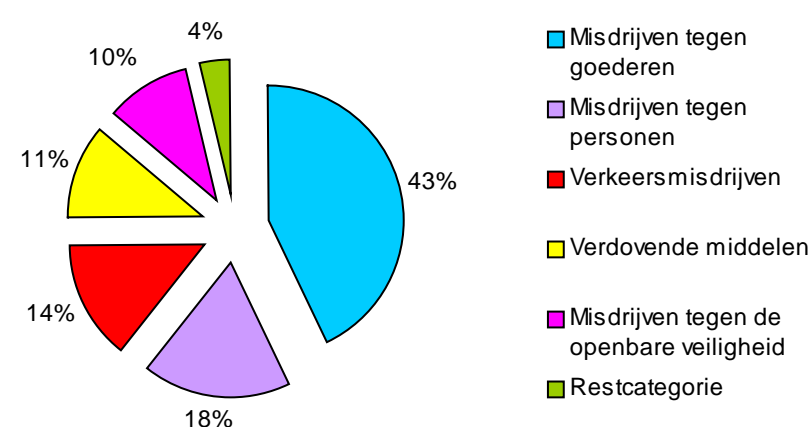
Luik doctoraat

Onderzoek naar de finaliteit(en) van het gerechtelijk optreden ten aanzien van jeugddelinquenten (Promotoren: Prof. G. Vervaeke, Prof. J. Put)

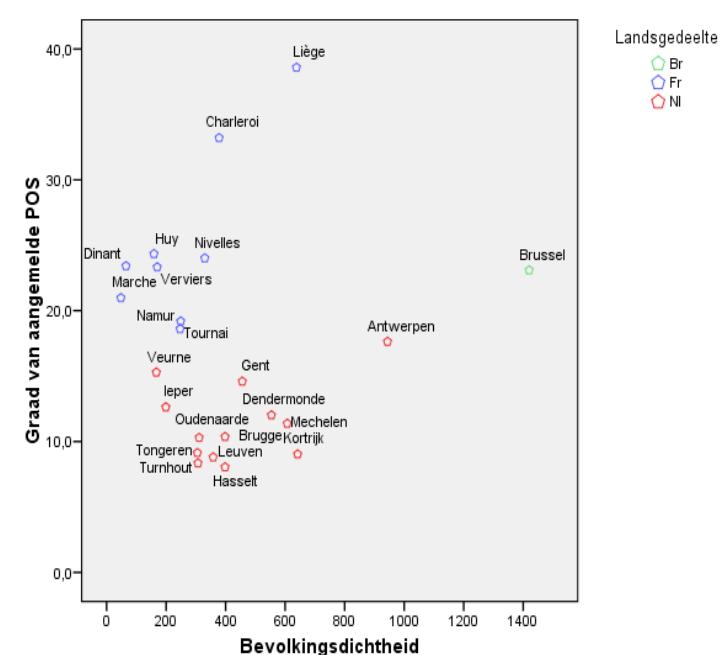
Luik productie

- = verbetering van bestaande registratie(systemen)
- Vertrekkend van de analyse van geregistreerde gegevens
 - Verbetering van registratie in interactie met gebruikers (bottom up)
 - In opéévolgende fasen
 - o aanpassing jeugdparquetten
 - mei 2004 (instroom)
 - januari 2007 (parketbeslissingen)
 - o jeugdgriffies (nog aan te passen)

Figuur 1

Figuur 2

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel

Eef.godseels@just.fgov.be, Isabelle.detry@just.fgov.be

Evaluatieonderzoek inzake het gebruik van het centrum "De Grubbe" te Everberg

Onderzoeksters: Ben HEYLEN (nl), Isabelle RAVIER (fr)
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Situering

- een evaluatie van het gebruik van de maatregel tot plaatsing in de Grubbe te Everberg door jeugdrechters
- naar aanleiding van het verslag van de evaluatiecommissie van het centrum
- in relatie tot de andere maatregelen; het algemeen jeugdbeschermingsysteem
- => de **beslissingslogica** van jeugdrechters ten aanzien van het gebruik van de instelling te Everberg evalueren in het licht van de het bredere jeugdbeschermingsysteem in België

Steekproef voor de dossierstudie

- In een eerste fase werd een **dossierstudie** doorgevoerd op de dossiers die bij de jeugdrechtbanken binnenkomen van minderjarige jongens van minimum 14 jaar die een MOF hebben gepleegd (basiscriteria voor plaatsing te Everberg)
 - De **arrondissementen** zijn geselecteerd op basis van "laag", "gemiddeld" of "hoog" gebruik van de plaatsingsmaatregel in Everberg (4 Nederlandstalige en 4 Franstalige)
 - Op deze manier zijn drie **verschillende besluitvormingspraktijken** ten aanzien van deze maatregel in de steekproef opgenomen (verschillen tussen arrondissementen)

Methode I: kwantitatief luik

- het betreft een **explorerend onderzoek** naar de factoren die een invloed hebben op de besluitvorming van de jeugdrechter ten aanzien van de verschillende maatregelen
- de dossiers worden gecodeerd aan de hand van een vooraf opgestelde vragenlijst
- dan worden deze kwantitatief verwerkt:
 - o stap 1: **verbanden** tussen de maatregelen en factoren die hier invloed op hebben (χ^2)
 - o stap 2: **logistische regressieanalyse**
- Hieruit worden **modellen** gedistilleerd voor de verschillende maatregelen: welke factoren hebben een invloed op de keuze voor welke maatregel? => een beschrijving van de **huidige besluitvormingspraktijk**
- Deze modellen leveren **hypothesen/stellingen** op voor verdere verwerking in het tweede luik van de studie

1 Steekproef Vlaanderen

Maatregelen per gerechtelijk arrondissement Vlaanderen

		Gerechtelijk arrondissement				Total
		Antwerpen	Leuven	Mechelen	Tongeren	
plaatsing in Everberg	Count	30	7	10	3	50
	% maatregel	60.0%	14.0%	20.0%	6.0%	100.0%
	% arrondissement	19.7%	9.9%	11.0%	9.4%	14.5%
	% totaal	8.7%	2.0%	2.9%	.9%	14.5%
plaatsing gesloten GI	Count	23	7	10	3	43
	% maatregel	53.5%	16.3%	23.3%	7.0%	100.0%
	% arrondissement	15.1%	9.9%	11.0%	9.4%	12.4%
	% totaal	6.6%	2.0%	2.9%	.9%	12.4%
plaatsing open GI	Count	16	16	8	4	44
	% maatregel	36.4%	36.4%	18.2%	9.1%	100.0%
	% arrondissement	10.5%	22.5%	8.8%	12.5%	12.7%
	% totaal	4.6%	4.6%	2.3%	1.2%	12.7%
prestatie	Count	32	28	31	7	98
	% maatregel	32.7%	28.6%	31.6%	7.1%	100.0%
	% arrondissement	21.1%	39.4%	34.1%	21.9%	28.3%
	% totaal	9.2%	8.1%	9.0%	2.0%	28.3%
Herstell/project	Count	16	2	10	0	28
	% maatregel	57.1%	7.1%	35.7%	.0%	100.0%
	% arrondissement	10.5%	2.8%	11.0%	.0%	8.1%
	% totaal	4.6%	.6%	2.9%	.0%	8.1%
thuisbegeleiding	Count	6	2	5	5	18
	% maatregel	33.3%	11.1%	27.8%	27.8%	100.0%
	% arrondissement	3.3%	2.8%	5.5%	15.5%	5.2%
	% totaal	1.7%	.6%	1.4%	1.4%	5.2%
huisarrest	Count	29	9	17	10	65
	% maatregel	44.4%	13.8%	26.2%	15.4%	100.0%
	% arrondissement	19.1%	12.7%	18.7%	31.3%	18.8%
	% totaal	8.4%	2.6%	4.9%	2.9%	18.8%
Total	Count	152	71	91	32	346
	% maatregel	43.9%	20.5%	26.3%	9.2%	100.0%
	% arrondissement	10.5%	9.9%	11.0%	9.4%	12.4%
	% totaal	4.6%	2.0%	2.9%	.9%	12.4%

2 Steekproef Wallonië

Genomen maatregelen per arrondissement Wallonië

		Gerechtelijk arrondissement				totaal
		Bruxelles	Charleroi	Namur	Tournai	
plaatsing in Everberg	Count	33	30	3	3	69
	% maatregel	47.8%	43.5%	4.3%	4.3%	100.0%
	% arrondissement	21.9%	21.6%	5.2%	12.0%	18.8%
	% totaal	8.8%	8.0%	.8%	.8%	18.4%
plaatsing gesloten GI	Count	24	14	5	3	46
	% maatregel	52.2%	30.4%	10.9%	6.5%	100.0%
	% arrondissement	15.9%	10.1%	8.6%	12.0%	12.3%
	% totaal	6.4%	3.8%	1.3%	.8%	12.3%
plaatsing open GI	Count	33	28	6	2	69
	% maatregel	47.8%	40.6%	8.7%	2.9%	100.0%
	% arrondissement	21.9%	20.1%	10.3%	8.0%	18.8%
	% totaal	8.8%	7.5%	1.6%	.5%	18.4%
prestatie	Count	29	40	31	9	109
	% maatregel	26.6%	36.7%	28.4%	8.3%	100.0%
	% arrondissement	19.2%	28.8%	53.4%	36.0%	29.2%
	% totaal	7.8%	10.7%	8.3%	2.4%	29.2%
educatie	Count	32	27	13	8	80
	% maatregel	40.0%	33.8%	16.3%	10.0%	100.0%
	% arrondissement	21.2%	19.4%	22.4%	32.0%	21.4%
	% totaal	8.6%	7.2%	3.5%	2.1%	21.4%
Total	Count	151	139	58	25	373
	% maatregel	40.5%	37.3%	15.5%	6.7%	100.0%
	% arrondissement	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%	10.0%
	% totaal	4.0%	3.7%	1.5%	0.7%	10.0%

Methode II: kwalitatief luik

- Om de bevindingen van het kwantitatief luik verder uit te diepen en te interpreteren, wordt een **diepgaandere kwalitatieve analyse** doorgevoerd
- Dit luik van het empirisch onderzoek is gebaseerd op het **focusgroep** principe
- Waarin **specialisten** inzake en **actoren** uit het jeugdbeschermingsysteem worden betrokken

Vorderingsstaat

- Het onderzoek bevindt zich momenteel in de eerste fase van het kwantitatief luik.
- Er worden momenteel verbanden tussen de maatregelen en de verschillende factoren gezocht. Deze verbanden tussen variabelenparen zullen als basis dienen voor de logistische regressieanalyse

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel

ben.heylen@just.fgov.be, isabelle.ravier@just.fgov.be

Wetenschappelijke exploitatie van SIPAR, de databank van de justitiehuisen

Onderzoekster: Alexia JONCKHEERE
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Situering

- In opdracht van de Minister van Justitie
- Permanente onderzoeksopdracht die in 2004 startte
- Exploitatie van cijfergegevens ten behoeve van het strafrechtelijk beleid
- Lange termijn: komen tot een 'geïntegreerde criminologische statistiek' van de activiteit van de justitieassistenten

Exploitatie van de gegevens van SIPAR

- 2004 : verkennende fase
Het registratiesysteem werd grondig bestudeerd: de structuur van de database, de wijze van invoeren en genereren van de gegevens, de mogelijkheden om statistieken te produceren op basis van gegevens die voor administratieve doeleinden ingevoerd worden, etc.
- 2005 : eerste analyse van de ingevoerde gegevens
- 2006 : eerste analyse van alle activiteitensectoren van de justitiehuisen voor een volledig jaar (jaar 2005)
- In 2007 : analyse van de gegevens van het jaar 2006

Enkele resultaten over de gegevens van het jaar 2006

De extractie had betrekking op 71.834 lopende mandaten (69.645 in 2005), waarvan 39.038 nieuwe mandaten (38.689 in 2005).

Een lopend mandaat = een mandaat dat tijdens een bepaald jaar in één van de 28 justitiehuisen lopend was, hetzij doordat het mandaat tijdens dat jaar *nieuw* aan één van de justitiehuisen was toegekend, hetzij doordat het al eerder was toegewezen, doch nog steeds in uitvoering was in het betreffende jaar.

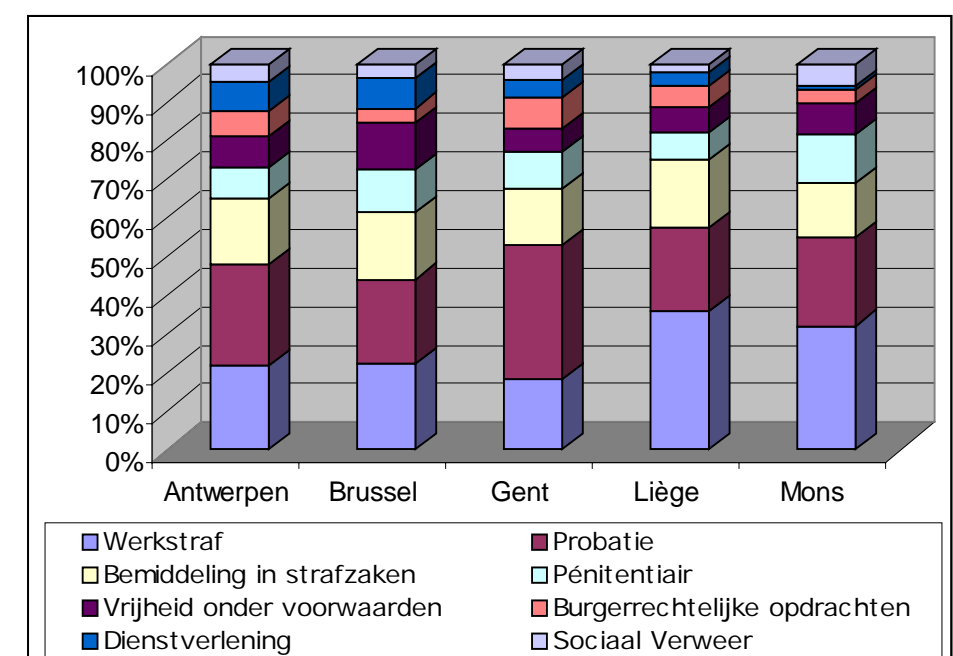
In 2006 had 63.4% van de mandaten betrekking op het begeleiden van justitiabelen.

De eerste resultaten bevestigen het toenemende belang van de sector van de werkstraf: 30.1% van de nieuwe mandaten in 2006 had betrekking op deze sector, in vergelijking met 18.2% voor de sector van de probatie en 17.3% voor de sector met betrekking tot bemiddeling in strafzaken.

Figuur 1. Aantal *nieuwe mandaten* in de JH in 2006

Sectoren	Mandaten	%
Werkstraf	11762	30,1
Probatie	7094	18,2
Bemiddeling in strafzaken	6754	17,3
Vrijheid onder voorwaarden	4259	10,9
Penitentiair	3867	9,9
Burgerrechtelijke opdrachten	2859	7,3
Dienstverlening	1490	3,8
Sociaal Verweer	953	2,5
<i>Totaal</i>	<i>39038</i>	<i>100</i>

Figuur 2. % *lopende mandaten* in 2006 per sector en per rechtsgebied van het Hof van Beroep

Doctoraatsonderzoek

Analyse van de veranderingen van het sociale werk in het kader van de justitiehuisen door de invoering van innoverende beleidsinstrumenten, zoals SIPAR en BPR (Business Process Reengineering)

- Onderzoekster: Alexia JONCKHEERE
- Promotor: Prof. Dan KAMINSKI (UCL)
- Start van het project: 2006

PUBLICATIE :

Alexia Jonckheere, « SIPAR, un système informatique emblématique des transformations observables au sein des maisons de justice », *Champ pénal*, mis en ligne le 31 octobre 2007.

<http://champpenal.revues.org/document2943.html>.

PUBLICATIE : (beschikbaar op de site van NICC : <http://www.nicc.fgov.be/>)

A. JONCKHEERE, C. VANNESTE (prom.), *Onderzoek met betrekking tot de wetenschappelijke exploitatie van het gegevensbestand betreffende de justitiehuisen (SIPAR), Eerste rapport*, NICC, Hoofdafdeling Criminologie, Brussel, décembre 2006, 80p.

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel
alexia.jonckheere@just.fgov.be

Wetenschappelijke exploitatie van de penitentiaire databanken

Onderzoeker: Eric MAES
Promotor: Charlotte VANNESTE

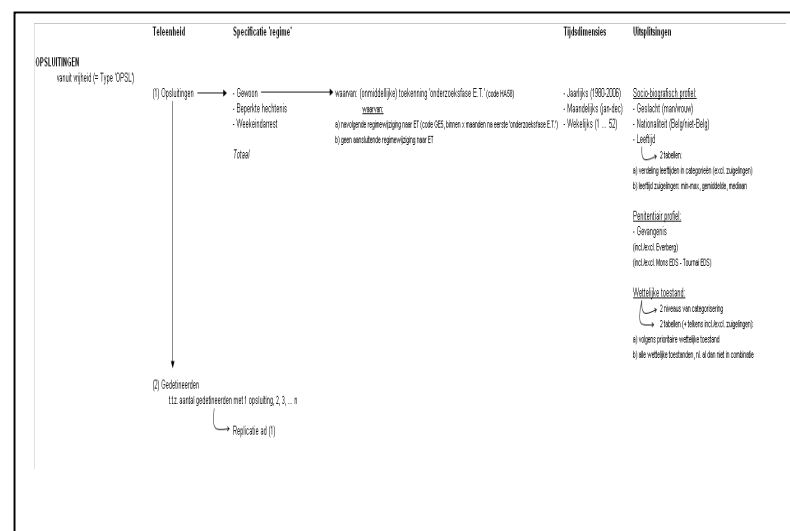
Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Probleemstelling

- Geen systematische publicatie (meer) van penitentiaire statistische gegevens
- Soms niet dezelfde resultaten (naargelang producent):
 - Analyse op productiedatabank (moment van extractie is van belang !)
 - Definiëring van concepten niet steeds gelijklopend (bijv. 'beklaagde', 'ontvluchting', 'populatie')

Objectieven

- Productie en analyse van gegevens i.v.m. basisindicatoren (bijv. opsluitingen, populatie)
 - volgens éénduidige omschrijving van de diverse concepten, teleenheden, ...
- Simulatieoefeningen (inschatting effecten van wetswijzigingen): bijv. plafonnering duur voorlopige hechtenis, wijziging toelaatbaarheid vervroegde invrijheidstelling

Acties

(in samenwerkingsverband
NICC-DGE^PI-ICT)

- Constructie datawarehouse (copie productiedatabank, onderworpen aan kwaliteitscontrole)
- Uitwerking analysetool (nu via SAS 9: Information Map Studio) → output via 'Web Report Studio'

Uitgewerkte modules

- 'Opsluitingen' (vanuit vrijheid)
- 'Populatie (dag-, gemiddelde-, eindejaars-)
- 'Invrijheidstellingen'
- 'Ontvluchtingen'

Eigenschappen:

- Periode 1980-2007 (tijdsdimensie: dag, week, maand, kwartaal, jaar)
- Specificaties naar onder andere:
 - Geslacht
 - Leeftijd
 - Nationaliteit
 - Gevangenis
 - Wettelijke toestand

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11^e verd., 1000 Brussel

eric.maes@just.fgov.be

Evaluatie toepassing wetgeving strafuitvoeringsrechtbanken en externe rechtspositie

Onderzoeker: Eric MAES
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Doelstelling en relevantie

Opmaak + analyse van statistische gegevens m.b.t. de toepassing van de wetgeving inzake externe rechtspositie en strafuitvoeringsrechtbanken:

- verruiming van de algemene kennis met betrekking tot het functioneren van de strafrechtsbedeling
- antwoord bieden op cruciale beleidsvragen:
 - zicht krijgen op interne werking (o.m. dossierlast, besluitvormingspraktijk)
 - externe effecten analyseren (bijv. impact op evolutie van de gevangenisbevolking)

Acties

(in samenwerking met ICT)

Eerste fase (2004-2007):

- Uitwerking (model) databank ten behoeve van strafuitvoeringsrechtbanken (SURTAP): operationeel sedert februari 2007
- Simulatie-oefening 'dossierlast' op basis van penitentiaire data jaar 2004 (rapportage : december 2005)

Tweede fase (2007-):

- Analyse test-extractie (systematiek, uniformiteit, volledigheid, ... ??)
 - Eventuele optimalisering databank + registratiepraktijk
- Opmaak statistiek werking SURB

SIMULATIE (penitentiaire gegevens 2004)

Tabel: werklastmeting strafuitvoeringsrechtbanken/minister van Justitie, per gevangenis

Gevangenis	HMB	UPM	PV	VLV_min	Subtot. Min.	HV	ET	VLV_Surb	VI	Subtot. Subr	Alg. Totaal
11 Merksplas	ANTW	113	100	0	213	0	51	477	110	638	851
13 Wortel	ANTW	86	97	0	183	0	64	385	33	482	665
14 Antwerpen	ANTW	11	2	0	13	39	207	483	8	717	730
15 Mechelen	ANTW	16	16	0	32	2	50	64	17	133	165
16 Turnhout	ANTW	21	10	0	31	9	45	58	11	123	154
17 Hoogstraten	ANTW	112	65	0	187	23	6	14	114	357	354
71 Hasselt	ANTW	40	7	0	47	18	84	117	7	226	273
72 Tongeren	ANTW	5	5	0	10	3	41	63	9	118	126
Subtot. ANTW		404	322	0	725	94	368	1.647	309	2.592	3.376
21 St. Gillis / St. Gilles	BRUS	41	41	0	82	38	33	476	87	634	716
22 Leuven Centraal	BRUS	58	38	0	96	9	10	73	95	187	283
23 Forest / Vorst	BRUS	29	15	0	44	9	113	320	54	496	540
Berkendaal	BRUS						13			13	13
24 Leuven Hulp	BRUS	15	12	0	27	9	45	252	13	319	346
25 Nivelles	BRUS	93	77	0	180	37	44	85	119	365	425
28 Ittre	BRUS	119	180	0	299	29	69	37	302	437	736
Subtot. BRUS		325	383	0	708	131	327	1.229	620	2.357	3.059
32 Brugge	GENT	195	79	0	274	62	150	293	210	705	979
33 Ieper	GENT	4	4	0	8	8	29	75	15	127	135
34 Ruiselede	GENT	59	37	0	96	12	30	40	40	189	185
41 Gent	GENT	26	29	0	55	40	148	246	55	489	544
42 Oudenaarde	GENT	38	14	0	52	2	22	55	43	122	174
43 Dendermonde	GENT	19	27	0	45	9	121	135	52	317	362
Subtot. GENT		341	189	0	530	176	492	834	485	1.909	2.979
61 Marnette	LIEG	107	95	0	202	0	32	5	117	354	356
62 Lantin	LIEG	208	133	0	339	43	150	580	185	958	1.297
63 Yveriers	LIEG	79	73	0	151	0	50	120	117	287	438
64 Huy	LIEG	30	18	0	48	4	17	42	39	102	150
81 Arlon	LIEG	31	41	0	72	3	26	50	57	136	208
83 St. Hubert	LIEG	244	160	0	404	6	56	187	189	417	824
91 Namur	LIEG	45	20	0	65	20	40	72	53	185	250
92 Dinant	LIEG	13	11	0	24	1	13	22	11	47	71
93 Andenne	LIEG	143	143	1	287	0	54	33	278	385	652
Subtot. LIEG		897	694	1	1.592	76	438	1.097	1.046	2.651	4.243
51 Mons	MONS	82	52	0	134	22	73	146	115	355	490
53 Tournai	MONS	46	55	4	105	7	37	72	121	237	342
54 Tournai EDS	MONS	6		0	6					6	6
55 Jambouze	MONS	44	51	0	95	11	93	207	99	410	505
Subtot. MONS		178	158	4	340	40	203	425	335	1.003	1.343
Totaal		2.165	1.726	5	3.896	459	1.998	5.214	2.775	10.446	14.342

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11^e verd., 1000 Brussel

eric.maes@just.fgov.be

Strafbedijfering en –uitvoering in België anno 2006

Onderzoeker: Eric MAES
Promotor: Charlotte VANNESTE

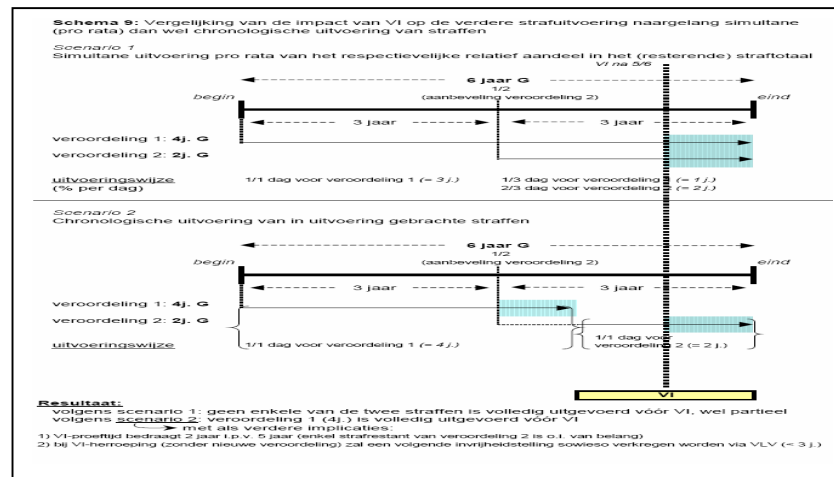
Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

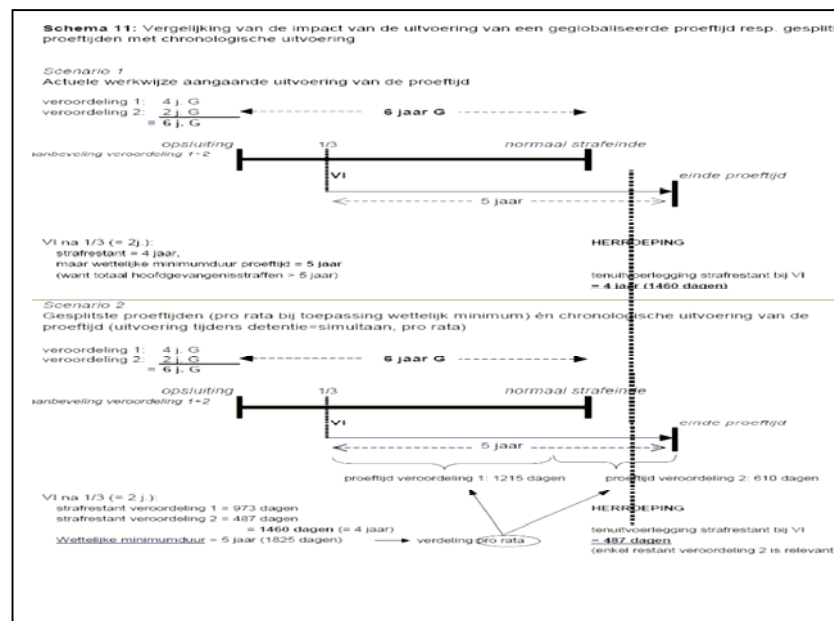
De problematiek van de strafbedijfering (bij uitvoering van gevangenisstraffen) was tot voor kort slechts in zeer beperkte mate wettelijk geregeld.

De wijze waarop deze straffen uitgevoerd dienen te worden, is nog steeds niet wettelijk geregeld, en heeft in de praktijk een aantal nadelige uitwerkingen (toelaatbaarheidsdata, duur proeftijd). Zij werken voor een deel mee de huidige gevangenisoverbevolking in de hand.

Enkele empirische vaststellingen

- 65% v/d gedetineerden boet 2 straffen of meer uit
- Er zijn nog vrij veel 'oude' straffen in uitvoering (teruggaand tot 1959 !)
- Vaak gaat het hierbij ook om relatief korte straffen (< 1 jaar): bijna de helft van alle in uitvoering zijnde straffen uitgesproken in 1980-89

Verklaring

Het blijvend 'meeslepen' van oude, en vaak korte gevangenisstraffen heeft te maken met het feit dat deze straffen volgens de huidige methode van strafuitvoering, bij herroeping van een vervroegde invrijheidstelling, nooit helemaal uitgevoerd geraken, maar altijd maar gedeeltelijk

Conclusie

- behoefte aan een wettelijke regeling in verband met de wijze van strafuitvoering bij cumulatie van meerdere veroordelingen tot vrijheidsberovende straf
- uitvoering tijdens detentie: voorkeur voor een strikt chronologische uitvoering ("oudste straf eerst") i.p.v. simultaan pro rata → regels inzake verjaring !
- uitvoering tijdens (eventuele) proeftijd: duur van de proeftijd moet per straf afzonderlijk worden berekend en uitgevoerd

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11^e verd., 1000 Brussel

eric.maes@just.fgov.be

Onderzoek met betrekking tot de classificatie en het regime binnen de strafinrichtingen

Onderzoekster: Marie-Sophie DEVRESSE
Promotor: Charlotte VANNESTE

www.nicc.fgov.be

- Onderzoekscontext

Vraag van de Minister vanuit het onderdeel "Justitie" van de federale beleidsverklaring van 17 oktober 2006

- Inhoud van deze verklaring

Op het gebied van de uitvoering van de straffen: "een aantal 'essentiële uitdagingen' die niet alleen in het jaar 2007 aangegaan dienen te worden, maar ook moeten worden doorgetrokken naar de volgende legislatuur"

- Een van deze uitdagingen

De classificatie van onze strafinrichtingen op basis van de behoeften en van de risico's

→ Studie van de **praktijken** die momenteel in België verlopen

→ Analyse van de **behoeften**

→ Diepgaande **inventaris** van de praktijk van penitentiaire classificatie in het buitenland (bijzonder in Québec)

→ Diepgaande **analyse** van de kansen om deze modellen (of een deel ervan) in het Belgische systeem te introduceren

"**Classificatie**" = verspreiding van de gedetineerden in verschillende gevangenissen, in functie van verschillende criteria

→ Classificatie te overwegen van de *instellingen* die met de veroordeelden bezig zijn (bijvoorbeeld: naar gelang van veiligheidsniveau, van verschillende behandelingen,...)

→ Differentiaties ontwerpen binnen de *bevolking van veroordeelden* afhankelijk van relevante kenmerken

Werkwijze

- Analyses van documenten, dossierstudie
- Gesprekken
- Observaties in de betrokken diensten
- Analyse van informatie die in de database 'Griffie' van de strafinrichtingen wordt geregistreerd
- Focusgroepen met het personeel van de strafinrichtingen

Het is nog te vroeg om bepaalde veronderstellingen te doen of conclusies te trekken. Wel kan reeds gewezen worden op:

- belang van het onderzoek in het kader van de Basiswet;
- plaatsing binnen het geleidelijke proces waarmee de Basiswet wordt uitgevoerd en de problematiek van de overbevolking in de gevangenissen;
- operationalisering van het detentieplan;
- belang van het onderzoek in het kader van de huidige problemen inzake veiligheid, detentieregimes en geweld in de strafinrichtingen.

Het onderzoek strekt zich uit over een **duur** van drie jaar en is vier maanden geleden begonnen. Men voorziet drie onderzoeksfases.

Eerste fase: verzameling van gegevens en "state of the art" (in het bijzonder met betrekking tot de huidige praktijken van classificatie in België en in het buitenland)

Tweede fase: analyse en opmaken van de onderzoeksresultaten

Derde fase: verspreiding van de onderzoeksresultaten om een feedback te geven aan de verschillende betrokken actoren omdat het project toepasbaar zou zijn in de praktijk

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel

Marie-sophie.devresse@just.fgov.be

Evaluatie van de voorzieningen t.a.v. slachtoffers van inbreuken

Onderzoeksters: Inge VANFRAECHEM (nl), Anne LEMONNE (fr)
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

www.nicc.fgov.be

Situering

- In opdracht van de Minister van Justitie
- Permanente onderzoeksopdracht
- Evaluatie van de voorzieningen t.a.v. slachtoffers van inbreuken: weinig onderzoek voorhanden
- Inductief kwalitatief onderzoek afgelopen (rapport 2007)
- Kwantitatief onderzoek in opstartfase

Aanbevelingen

- Naar een werkelijk geïntegreerde en multidimensionale politiek
- Strafrechtssysteem is niet het enige antwoord op (alle) verwachtingen van de slachtoffers
- Nood aan verbeteren van de bestaande fundamentele rechten
- Uitbreiden doelpubliek (rampen en ongevallen)
- Uitbreiden slachtofferhulp
- Uitbreiden mogelijkheden bemiddeling
- Versterken rol en sensibilisering van sociale omgeving
- Komen tot "realistische" samenwerkingsakkoorden

Naar de toekomst toe

- Uitbreiding kwalitatief onderzoek met focusgroepen:
 - o Actoren andere arrondissementen
 - o Sector slachtofferhulp
- Kwantitatieve analyse: bevraging van slachtoffers en/of secundaire analyses van bestaande data
 - o Demografische achtergrond van de slachtoffers
 - o Macrosociologische evaluatie
 - o Slachtoffers die zich niet richten tot justitie

Resultaten m.b.t. wet- en regelgeving

- Toename sinds jaren '90 ~ internationale evoluties
- Chronologisch: financiële hulp, slachtofferzorg, juridische positie
- Multidimensionale en geïntegreerde politiek
- Variatie in het structurele kader: inhoudelijk (decreten verschillen) en procedureel (samenwerkingsakkoord en sectorprotocols)

Resultaten m.b.t. De implementatie in de arrondissementen Brussel en Antwerpen

- Veelheid aan autoriteiten
- Coördinatie?
- Informeel overleg belangrijk
- Individuele > structurele taken
- Ruime definitie van het doelpubliek
- Implementatie in een ruimer veranderend politiek en institutioneel kader

Resultaten m.b.t. Interviews slachtoffers

- Respondenten: ruime categorie slachtoffers, al dan niet in contact met politie maar steeds verwachtingen t.a.v. politie en justitie
- Voornamelijk verwachtingen t.a.v. "basis"personeel (niet zozeer t.a.v. slachtofferzorg)
- Essentieel: erkenning; probleemoplossing; participatie; antwoord op emotionele, praktische en informatienoden
- Verwachtingen leiden vaak tot teleurstellingen dus richten slachtoffers zich tot andere instanties

Contactgegevens voor meer info

NICC, Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel
inge.vanfraechem@just.fgov.be,
anne.lemonne@just.fgov.be

Gerechtelijke expertise in strafzaken

Onderzoeker: Bertrand RENARD
Promotor: Charlotte VANNESTE

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie (FOD Justitie)

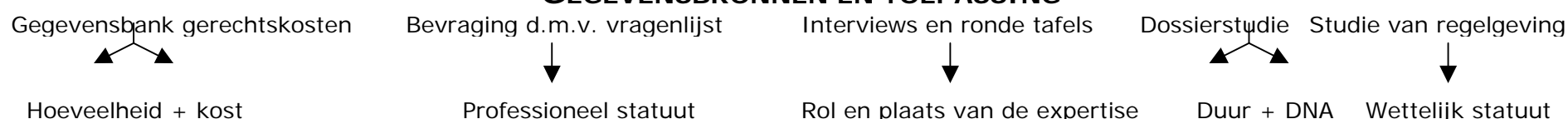

www.nicc.fgov.be

ALGEMEEN PROJECT : het NICC startte in 2002 met een omvangrijk onderzoekproject met het oog op het verzamelen van empirisch materiaal met betrekking tot de gerechtelijke expertise in strafzaken.

- 1) **Cartografie** van de praktijken (2002-2003): op basis van een studie van het ganse strafrechtelijke proces (van de fase van het vooronderzoek tot aan de fase van de strafuitvoering) werd een inventaris opgesteld van alle expertisepraktijken.
- 2) Het **statuut van de deskundige** (2004-2005): in dit onderzoeksluik werd er getracht om een beter zicht te krijgen op het statuut van de gerechtelijke deskundige in strafzaken.
- 3) Momenteel wordt nog dieper ingegaan op enkele specifieke vragen zoals de **duur** van de expertise (2006-2008), de **kosten** van de expertise en de mogelijke betekenis van het gebruik van **DNA-expertise** (2002-2008).

GEGEVENSBRONNEN EN TOEPASSING

CARTOGRAFIE : ENKELE EMPIRISCHE VASTSTELLINGEN

- Een algemeen kader m.b.t. de expertise ontbreekt, wegens een reglementering op sectorieel niveau.
- De expertise is aanwezig in alle stadia van het strafproces, maar dit wordt door geen enkel (algemeen) kader erkend.
- Het gebruik van de resultaten van een expertise blijft niet beperkt tot de initiële aanvrager.
- De systematisering en de institutionalisering van de expertisepraktijken leiden tot een tendens tot internalisering van de expertise.

STATUUT : ENKELE EMPIRISCHE VASTSTELLINGEN

- 56% van de onderzoekspopulatie heeft nooit een expertise- of gerechtelijke opleiding gevolgd.
- 10% van de strafrechtelijke gerechtsdeskundigen beschikt over geen enkele beroepservaring voordat zij hun eerste expertise hebben uitgevoerd.
- Slechts 16% van de personen heeft een vragenlijst van de gerechtelijke autoriteiten ontvangen waarop ze in het kader van de opmaak van de lijst van beschikbare deskundigen informatie verschaffen op basis waarvan een beoordeling mogelijk wordt.

DNA EXPERTISE : ENKELE EMPIRISCHE VASTSTELLINGEN

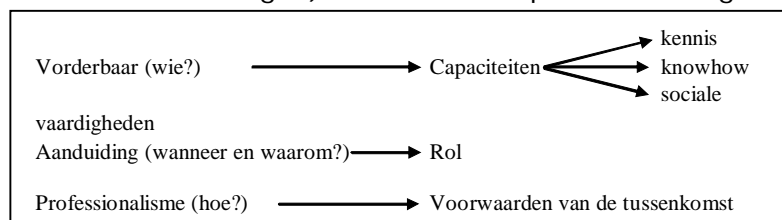
- In 2001 vertegenwoordigen de DNA expertises 4% van het totaal aantal expertises, maar 19% van het totale budget van de expertises.
- Er bestaan mechanismen van witwassen van informatie om het gebruik van aanwezige profielen in lokale databanken te verzekeren, die niet geregistreerd zijn in de nationale databanken van de genetische gegevens.
- Het vertrouwen in de techniek berust vooral op een systeem van accrediteren van laboratoria. Enkel de onwetendheid van de actoren met betrekking tot de techniek, alsook het systeem van accrediteren laten een dergelijk vertrouwen toe.

DUUR VAN EXPERTISE : LOPEND PROJECT

- Onderzoek van expertisedocumenten van 5093 gerechtelijke dossiers en (uitgevoerde) codering.
- Analyse nog uit te voeren (per arrondissement en per expertisedomein)

ENKELE ALGEMENE CONCLUSIES

- Het werk van een strafrechtelijke gerechtsdeskundige vloeit voort uit (1) het uitoefenen van een gespecialiseerde functie, waarbij een (2) welbepaald domein van beroepsvaardigheden wordt toegepast en geplaatst (3) in de specifieke gerechtelijke, in voorkomend geval strafrechtelijke context. Geen van de huidige initiatieven (wetsvoorstellen, codificatiehervormingen) beantwoordt op een bevredigende manier aan deze **driedelige dimensie**.
- Een aantal algemene voorstellen werden geformuleerd zodat **de algemene regeling van het statuut van de deskundige een driedelig doel nastreeft** : kwaliteiten van de opvorderbare persoon (wie aanduiden?), zijn **rol** (wanneer en waarom de deskundige aanduiden?) en de **voorwaarden** voor zijn tussenkomst (hoe komt de deskundige tussenbeide?)
 - In expertisedomeinen die zeer technisch zijn, zoals DNA:
 - a. stellen wij het bestaan vast van een **beleid op vlak van criminalistiek**, zoals er ook een strafrechtelijk beleid bestaat.
 - b. getuigen de dispositieven die de expertise omringen (bvb. registratie van de veroordeelden) van de aanname van een nieuwe semantiek op het gebied van controle, overeenkomstig het model van een **actuariële justitie**.
- De introductie van kwaliteitsnormen voor de expertises vormt een antwoord op de discussie rond de kwaliteit van het justitiële optreden en is mogelijk de voorloper van een veel ruimere aanname van een kwaliteitssysteem voor het justitiële systeem in zijn geheel.

PUBLICATIES : (beschikbaar op de site van het NICC : <http://www.nicc.fgov.be/>)

- RENARD, B. et DELTENRE, S., *L'expertise en matière pénale : Cartographie des pratiques*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Rapport final de recherche, , Bruxelles, juin 2003, 138 p. + annexes 156 p.
- RENARD, B., VANNESTE C. (ss dir) (avec la collaboration de H. ALLEMAN et S. DELTENRE), *Le statut de l'expert en matière pénale*, Institut National de Criminalistique et de Criminologie, Département de Criminologie, Rapport final de recherche, 15a, Bruxelles, juin 2004 - décembre 2005, 405 p.
- RENARD, B., Faillibilité de la preuve scientifique et exigences de fiabilité. Quelles attentes du droit pénal ?, in RENARD, B. (ss dir.), *Police technique et scientifique. Les exigences d'une preuve fiable*, Actes du colloque du 16 décembre 2004, CEP, Politeia, 2005, pp. 15 à 29.
- RENARD, B., "Le statut de l'expert judiciaire en matière pénale. Quelques résultats d'une recherche empirique", in FELIX, E., Ed., *L'expert et la justice. De deskundige en het gerecht*, Bruxelles/Brugge, la Charte/die Keure, 2006, 1-16.
- RENARD, B., Les analyses génétiques en matière pénale : l'innovation technique porteuse d'innovation pénale ?, Actes du séminaire transatlantique *Innovations pénales* organisé par KAMINSKI D. et CAUCHIE J.-F., *Champ Pénal / Penal Field*, [En ligne], mis en ligne le 20 mai 2007. Référence URL : <http://champpenal.revues.org/document1241.html>.

Contactgegevens voor meer info

Nationaal Instituut voor Criminalistiek en Criminologie
Simon Bolivarlaan 30, 11de verd., 1000 Brussel
bertrand.renard@just.fgov.be